

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

LKI.410.012.06.2017
P/17/109

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/17/109 – System gospodarowania zużytymi bateriami i akumulatorami.
<i>Okres objęty kontrolą</i>	Od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2017 r. oraz lata wcześniejsze w zakresie zdarzeń i danych niezbędnych do dokonania ocen.
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach
<i>Kontrolerzy</i>	Agnieszka Olejarz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKI/73/2017 z dnia 31 sierpnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1, 2)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Urząd Gminy Mirzec (dalej: Urząd), Mirzec Stary 9, 27-220 Mirzec.
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Od 8 grudnia 2014 r. do 20 grudnia 2015 r. Wójtem Gminy Mirzec był Bogusław Nowak. Od 21 grudnia 2015 r. do 13 marca 2016 r. funkcję wójta pełnił Dariusz Stachowicz. Od 14 marca 2016 r. Wójt Gminy Mirzec jest Mirosław Seweryn (dalej: Wójt). (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

W latach 2015-2017 (do dnia zakończenia kontroli) gmina Mirzec prowadziła działania informacyjne i edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym uwzględniające kwestie dotyczące zasad postępowania ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami. Wymagania w zakresie postępowania ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami określiła w regulaminie utrzymania czystości i porządku. Gmina Mirzec nie wywiązała się z obowiązku utworzenia punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Prowadziła natomiast na terenie jednostek użyteczności publicznej miejsca odbioru zużytych baterii przenośnych oraz gwarantowała możliwość bezpośredniego odbioru od mieszkańców zużytych baterii i zużytych akumulatorów. Gmina Mirzec, jako podmiot prowadzący ww. miejsca odbioru, przyjmowała od mieszkańców w okresie od 1 lipca 2015 r. do 31 sierpnia 2017 r. zużyte baterie przenośne, nie mając zawartej umowy ze zbierającym zużyte baterie. Wójt gminy Mirzec prawidłowo wywiązał się z obowiązku corocznego sporządzenia analiz stanu gospodarki odpadami komunalnymi i udostępnienia ich na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu. Ponadto sporządził sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2015 r. i 2016 r., przy czym jedno z nich nierzetelnie. Sprawozdania te zostały terminowo przekazane marszałkowi województwa świętokrzyskiego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami

Opis stanu faktycznego

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach², w szczególności:

- 1) tworzenie warunków do wykonania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy;
- 2) opracowanie i realizacja regulaminu utrzymania czystości i porządku w gminie;

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową.

² Dz. U. z 2017 r., poz. 1289.

- 3) prowadzenie stosownych ewidencji;
 - 4) wydawanie zezwolenia m.in. na opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych, prowadzenie działalności regulowanej;
 - 5) sporządzanie sprawozdań zbiorczych zestawień masy i rodzaju odpadów odebranych przez podmioty gospodarcze działające na terenie gminy;
 - 6) nadzór nad utrzymaniem czystości,
- zgodnie z § 40 ust. 2 regulaminu organizacyjnego Urzędu Gminy Mirzec³, należała do zadań Referatu Gospodarki Nieruchomościami, Planowania Przestrzennego, Środowiska i Rolnictwa. (dowód: akta kontroli str. 4-36)

Prowadzone przez gminę Mirzec w latach 2015-2017 (do 14 września) działania informacyjne i edukacyjne w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym w zakresie selektywnego ich zbierania, polegały na:

- 1) rozpowszechnianiu wśród mieszkańców, poprzez sołtysów, ulotek informacyjnych o systemie gospodarowania odpadami⁴, w których zawarte zostały informacje o zasadach segregacji śmieci oraz częstotliwości i sposobie odbioru od mieszkańców odpadów komunalnych, w tym zużytych baterii;
- 2) udostępnieniu na stronie internetowej gminy⁵ oraz w siedzibie Urzędu (m.in. na tablicach informacyjnych):
 - a) ww. ulotek informacyjnych o systemie gospodarowania odpadami,
 - b) broszury *Sens hierarchii postępowania z odpadami*⁶, w której opisane zostały m.in. zasady postępowania z odpadami niebezpiecznymi, w tym zużytymi bateriami,
 - c) materiałów informacyjnych dotyczących zasad postępowania z odpadami wielkogabarytowymi, zużytymi oponami samochodowymi, zużytymi bateriami, zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym, odpadami remontowo-budowlanymi oraz przeterminowanymi lekami,
 - d) ulotek zawierających informacje o sposobie postępowania ze zużytymi bateriami i zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym⁷;
- 3) propagowaniu akcji proekologicznych *Sprzątanie świata*⁸. (dowód: akta kontroli str. 37-86, 89, 90)

Z wyjaśnień Wójta wynika, że również podczas spotkań wiejskich rozmawiano o organizacji systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym o selektywnej ich zbiórce. Na podstawie uwag zgłoszonych na tych spotkaniach, od 1 stycznia 2017 r. wprowadzono zmianę w organizacji tego systemu, polegającą na zwiększeniu częstotliwości odbioru od mieszkańców zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych opon, odpadów remontowo-budowlanych, wielkogabarytowych oraz niebezpiecznych, takich jak zużyte baterie, przeterminowane leki i chemikalia (do dwóch razy w roku). Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych – jak wyjaśnił Wójt – prowadzą także placówki oświatowe. Szkoły m.in. organizują bądź biorą udział w konkursach plastycznych o tematyce proekologicznej, omawiają temat segregacji śmieci na zajęciach lekcyjnych i ogólnoszkolnych apelach, opisują go w gazetkach szkolnych. W 2017 r. gmina Mirzec pozyskała środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach w wysokości 25 tys. zł na wyposażenie pracowni edukacji ekologiczno-przyrodniczej w Szkole Podstawowej w Mircu (m.in. na zakup pomocy dydaktycznych dotyczących segregacji odpadów i recyklingu).

Ponadto – jak wyjaśnił Wójt – w przypadku wątpliwości dotyczących segregacji odpadów bądź pytań odnośnie działania całego systemu gospodarowania odpadami, mieszkańcy gminy Mirzec korzystają z możliwości skontaktowania się osobiście, telefonicznie lub drogą

³ Przyjętego zarządzeniem nr 0050.8.2012 Wójta Gminy Mirzec z dnia 15 lutego 2012 r. i zmienionego zarządzeniem nr 0050.46.2015 Wójta Gminy Mirzec z dnia 28 maja 2015 r.

⁴ W 2015 r. wydrukowano 2.300 szt. ulotek przygotowanych przez Urząd, a w 2017 r. – 2.500 szt.

⁵ Znajdującej się pod adresem <http://mirzec.pl>, w zakładce *Gospodarka odpadami*.

⁶ Broszura została wydana na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w ramach realizacji zadania pn. *Kampania promująca sens hierarchii postępowania z odpadami, w tym mniej konsumpcyjny styl życia*, wynikającego z Krajowego programu zapobiegania powstawaniu odpadów przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 26 czerwca 2014 r. Urząd Gminy w Mircu w dniu 22 marca 2017 r. otrzymał 100 szt. tej broszury

⁷ Ulotki te otrzymano 5 września 2017 r. od Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami MB Recykling Sp. z o.o.

⁸ Akcje odbyły się we wrześniu 2015 r. i 2016 r.

elektroniczną z pracownikiem ds. gospodarki odpadami. Z wyjaśnień Wójta wynika, że świadomość ekologiczna mieszkańców w gminie Mirzec w wyniku prowadzonych działań informacyjno-edukacyjnych znacząco wzrosła, o czym świadczy fakt, iż w 2013 r. 90,7% gospodarstw domowych segregowało odpady, w 2014 r. – 90,9%, w 2015 r. – 92,9%, a w 2016 r. – 93,5%. (dowód: akta kontroli str. 90, 91, 248-264)

Środki na sfinansowanie części z ww. działań zostały przewidziane w budżecie gminy Mirzec, z tego na:

- akcję *Sprzątanie świata* – 2,5 tys. zł w 2015 r., 1,5 tys. zł w 2016 r. i 3 tys. zł w 2017 r.;
- kampanię edukacyjną – 2 tys. zł w 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 92-122)

Wydatki związane z realizacją tych działań wyniosły 1.392,14 zł, z tego: 814,40 zł⁹ przeznaczono na wydruk ulotek informacyjnych, 310 zł na wywóz w 2016 r. odpadów komunalnych zmieszanych zebranych w ramach akcji *Sprzątanie świata* oraz 267,74 zł¹⁰ na zakup rękawic foliowych i worków na śmieci dla uczniów biorących udział w tej akcji. (dowód: akta kontroli str. 47-59)

Na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu, zgodnie z art. 9tb ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, udostępniono analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2015 i 2016. (dowód: akta kontroli str. 60, 68)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

W okresie objętym kontrolą gmina Mirzec realizowała zadanie określone w art. 3 ust. 2 pkt 8 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, polegające na prowadzeniu działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym zużytych bateriami i akumulatorami. Ponadto wywiązała się obowiązku udostępnienia na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2015 i 2016.

2. Wypełnianie obowiązków dotyczących tworzenia punktów selektywnego zbierania zużytych baterii i zużytych akumulatorów

Opis stanu
faktycznego

Gmina Mirzec nie utworzyła punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, pomimo obowiązku wynikającego z art. 3 ust. 2 pkt 6 i art. 3 ust. 2b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. (dowód: akta kontroli str. 132, 151)

W latach 2015-2017 właścicielom nieruchomości położonych na terenie gminy Mirzec zapewniono możliwość oddania zużytych baterii:

- odbierającemu odpady z posesji¹¹ z częstotliwością raz w roku w latach 2015-2016 i dwa razy w roku od 1 stycznia 2017 r. Zadanie polegające na odbiorze, transporcie i zagospodarowaniu odpadów komunalnych pochodzących z zamieszkałych nieruchomości położonych na terenie gminy Mirzec, w tym odpadów niebezpiecznych¹², w latach 2015-2016 realizował „EKOM” Maciejczyk Sp. jawna¹³. Od 1 stycznia 2017 r. zadanie to wykonuje Zakład Transportu i Usług Asenizacyjnych Andrzej Pogorzelski¹⁴.
- do pojemników służących do zbierania zużytych baterii przenośnych w miejscach odbioru znajdujących na terenie 13 jednostek użyteczności publicznej¹⁵. Pojemniki te nieodpłatnie dostarczyło Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami MB Recykling

⁹ 344,40 zł w 2015 r. i 470 zł w 2017 r.

¹⁰ 125,74 zł w 2015 r. i 142 zł w 2016 r.

¹¹ W formie zbiórki obwoźnej.

¹² Zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1987, ze zm.), Odpady niebezpieczne oznaczają odpady wykazujące co najmniej jedną spośród właściwości niebezpiecznych. Właściwości powodujące, że odpady są odpadami niebezpiecznymi, określa załącznik nr 3 do tej ustawy. Zużyte baterie i zużyte akumulatory są odpadami niebezpiecznymi, gdyż zawierają m.in. nikiel, kadm, ołów, lit czy rtęć.

¹³ Na podstawie umowy z 11 grudnia 2014 r. nr 41/2014.

¹⁴ Na podstawie umowy z 12 grudnia 2016 r. nr 13/2016/GŚR.

¹⁵ Tj. na terenie Urzędu, Gminnego Domu Kultury i Integracji w Mircu, Centrum Twórczości Ludowej w Osinach, Klubu Aktywności Wiejskiej w Tychowie Starym oraz dziewięciu placówkach oświatowych.

Sp. z o.o. w Kielcach¹⁶, z którym gmina Mirzec zawarła umowy na odbiór odpadów w postaci zużytych baterii i akumulatorów przenośnych, na okres od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2015 r. i od 1 września 2017 r. do 1 września 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 164-194, 306-319)

W dniu 16 października 2015 r. Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami MB Recykling Sp. z o.o. odebrało od gminy Mirzec 87 kg zużytych baterii przenośnych¹⁷, a w dniu 5 września 2017 r. – 125 kg¹⁸. (dowód: akta kontroli str. 265-268)

Szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Mirzec do 7 sierpnia 2016 r. określał regulamin utrzymania czystości i porządku przyjęty uchwałą nr XXVIII/171/2012 Rady Gminy w Mircu z dnia 27 grudnia 2012 r.¹⁹. Od 8 sierpnia 2016 r. obowiązuje regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Mirzec przyjęty uchwałą nr XXV/165/2016 Rady Gminy w Mircu z dnia 29 czerwca 2016 r., na podstawie którego:

- właściciele nieruchomości położonych na terenie gminy Mirzec zobowiązani zostali do prowadzenia selektywnego zbierania, a odbierający odpady do selektywnego odbierania odpadów komunalnych obejmujących m.in. zużyte baterie i akumulatory;
- odpady zebrane selektywnie właściciele nieruchomości powinni przekazywać podmiotowi uprawnionemu do odbioru, w terminach wyznaczonych harmonogramem;
- odpady w postaci zużytych baterii i akumulatorów małowagarytowych należy umieszczać w odpowiednio oznaczonych pojemnikach zlokalizowanych w budynkach użyteczności publicznej wskazanych przez gminę Mirzec albo w punktach sprzedaży baterii i akumulatorów oraz punktach selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

Obowiązujący regulamin dopuszcza oddawanie zużytych baterii i akumulatorów do punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych oraz do mobilnego punktu zbiórki odpadów. Powyższe zasady określał również wcześniejszy regulamin utrzymania czystości i porządku.

Obowiązujące w okresie objętym kontrolą regulaminy utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Mirzec zostały przyjęte po zasięgnięciu opinii Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Starachowicach. (dowód: akta kontroli str. 195-226)

Rada Gminy w Mircu określiła, w drodze uchwały stanowiącej akt prawa miejscowego²⁰, szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi. W szczególności ustalono, że:

- punkty selektywnej zbiórki odpadów czynne będą jeden dzień w tygodniu według harmonogramu;
- w ramach uiszczanej opłaty każdy mieszkaniec może dostarczyć do punktu selektywnej zbiórki odpadów zebrane selektywnie odpady, w tym zużyte baterie i akumulatory;
- zużyte baterie i akumulatory będą odbierane z terenu nieruchomości nie rzadziej niż raz w roku lub mogą być samodzielnie dostarczane do punktu selektywnej zbiórki odpadów;
- informacje o lokalizacji i godzinach przyjmowania odpadów w punkcie selektywnej zbiórki, gmina udostępni do wiadomości właścicieli nieruchomości na stronie internetowej Urzędu oraz na tablicach ogłoszeń znajdujących się na terenie gminy. (dowód: akta kontroli str. 227-235)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

¹⁶ Przedsiębiorstwo to zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1803, ze zm.) jest zbierającym zużyte baterie i zużyte akumulatory.

¹⁷ W karcie przekazania odpadów wykazanych jako odpad o kodzie 20 01 33* *Baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03 oraz niesortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie.*

¹⁸ Za okres od 16 października 2015 r. do 5 września 2017 r.

¹⁹ Regulamin ten został zmieniony uchwałą nr XXXIV/214/2013 Rady Gminy w Mircu z dnia 26 czerwca 2013 r.

²⁰ Obowiązującą do 7 sierpnia 2016 r. uchwałą nr XXVIII/170/2012 r. z dnia 27 grudnia 2012 r. oraz wchodzącą w życie od 8 sierpnia 2016 r. uchwałą nr XXV/162/2016 z dnia 29 czerwca 2016 r.

1. Gmina Mirzec nie utworzyła punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych. (dowód: akta kontroli str. 132, 151)

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy, które zapewniają przyjmowanie co najmniej takich odpadów komunalnych jak: przeterminowane leki i chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, (...).

Stosownie do art. 3 ust. 2b ww. ustawy, gmina jest obowiązana utworzyć co najmniej jeden stacjonarny punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych, samodzielnie lub wspólnie z inną gminą lub gminami.

Wójt wyjaśnił, że brak punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie gminy Mirzec wynika przede wszystkim z tego, że gmina nie posiada odpowiedniej działki pod tę inwestycję. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, przyjętym uchwałą nr XLIII/233/2010 Rady Gminy w Mircu z dnia 16 lipca 2010 r., nie ma terenu, na którym mógłby powstać punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych w sposób zapewniający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców gminy. M.in. w związku z tą sprawą Rada Gminy w Mircu w dniu 19 lutego 2014 r. podjęła uchwałę nr XLII/273/2014 w sprawie przystąpienia do sporządzenia nowej edycji Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Mirzec. W projekcie tego dokumentu wyznaczono tereny, na których dopuszcza się prowadzenie punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych. Projekt Studium zostanie wyłożony po raz drugi w miesiącu wrześniu do publicznego wglądu, a koniec prac przewiduje się na I połowę 2018 r. Konkretnie miejsce pod budowę punktu zostanie wskazane w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. (dowód: akta kontroli str. 237-247)

2. Gmina Mirzec w okresie od 1 lipca 2015 r. do 31 sierpnia 2017 r. prowadziła miejsca odbioru zużytych baterii przenośnych na terenie jednostek użyteczności publicznej, bez umowy zawartej ze zbierającym zużyte baterie.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o bateriach i akumulatorach²¹, prowadzący miejsce odbioru, niebędący sprzedawcą detalicznym, sprzedawcą hurtowym lub przedsiębiorcą świadczącym usługi w zakresie wymiany zużytych baterii lub zużytych akumulatorów, o których mowa odpowiednio w art. 48-50, może przyjmować od użytkowników końcowych zużyte baterie przenośne i zużyte akumulatory przenośne, jeżeli ma zawartą umowę ze zbierającym zużyte baterie lub zużyte akumulatory na odbiór zużytych baterii przenośnych lub zużytych akumulatorów przenośnych. Umowa jest zawierana w formie pisemnej pod rygorem nieważności.

Podmiot prowadzący system zbierania odpadów w szkołach, placówkach oświatowo-wychowawczych, urzędach i instytucjach (tj. nieprofesjonalną działalność w zakresie zbierania odpadów), w myśl art. 45 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy o odpadach, zwolniony jest z obowiązku uzyskania zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów, natomiast jest zobowiązany posiadać umowę zawartą w formie pisemnej pod rygorem nieważności, z posiadaczem odpadów posiadającym zezwolenie na zbieranie odpadów lub zezwolenie na przetwarzanie odpadów wymienionych w ust. 1 pkt 1, dotyczącą co najmniej nieodpłatnego przyjmowania odpadów.

Zgodnie z art. 177 ust. 1 ww. ustawy, kto, nie mając zawartej umowy, o której mowa w art. 45 ust. 2, zbiera odpady podlega karze aresztu albo grzywny.

Wójt wyjaśnił, że umowa na odbiór odpadów w postaci zużytych baterii i akumulatorów przenośnych zawarta z Przedsiębiorstwem Gospodarki Odpadami MB Recykling Sp. z o.o. na okres od 1 lipca 2014 r. do 30 czerwca 2015 r. nie została przedłużona z powodu przeoczenia. Mimo to zbiórka zużytych baterii była realizowana (we wskazanych przez

²¹ Dz. U. z 2016 r. poz. 1803, ze zm.

Urząd miejscach odbioru nadal były ustawione pojemniki, do których mieszkańcy mogli oddać zużyte baterie). (dowód: akta kontroli str. 91)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Mirzec oraz w uchwale Rady Gminy w Mircu w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, w zamian za uiszczoną przez właścicieli nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi wskazano na możliwość oddania przez mieszkańców gminy odpadów segregowanych, w tym zużytych baterii i akumulatorów, do punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, mimo iż gmina Mirzec nie zapewniła takiego punktu.

Ocena częściowa

Gmina Mirzec nie wywiązała się z określonego w art. 3 ust. 2 pkt 6 i ust. 2b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach obowiązku utworzenia punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Mieszkańcom gminy Mirzec zapewniono możliwość oddania zużytych baterii i zużytych akumulatorów bezpośrednio odbierającemu odpady komunalne z posesji lub do miejsc odbioru znajdujących w budynkach użyteczności publicznej. Ww. miejsca odbioru zużytych baterii przenośnych prowadzono w okresie od 1 lipca 2015 r. do 31 sierpnia 2017 r. bez umowy podpisanej z podmiotem zbierającym zużyte baterie.

3. Wykonanie obowiązków analityczno-sprawozdawczych

Opis stanu
faktycznego

W celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy Mirzec w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 10 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, dokonywano corocznej analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi, z której wynika, że głównym wyzwaniem dla gminy Mirzec jest budowa na jej terenie punktu selektywnej zbiórki odpadów oraz dalsza edukacja ekologiczna w zakresie segregacji odpadów. Sporządzone za rok 2015 i 2016 analizy gospodarki odpadami komunalnymi zawierały wszystkie wymagane informacje, o których mowa w art. 9tb ust. 1 ww. ustawy. W analizach tych nie ujęto kwestii gospodarowania zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami. Wójt wyjaśnił, iż *sporządzone analizy odnoszą się do całego systemu gospodarowania odpadami na terenie gminy Mirzec, w tym segregacji odpadów komunalnych jako zagadnienie ogólne. W kolejnych latach analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi będą szczegółowo ujmowały zagadnienia dotyczące kwestii gospodarowania zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami.* (dowód: akta kontroli str. 128-163, 352)

Sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2015 r. i 2016 r. zostały terminowo przekazane marszałkowi województwa świętokrzyskiego²². Oba sprawozdania zostały sporządzone zgodnie z obowiązującymi wzorami²³. Oba też zawierały wymagane informacje, o których mowa w art. 9q ust. 3 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Rzetelnie sporządzone zostało sprawozdanie za 2015 r. W sprawozdaniu za 2016 r. niektóre wielkości były nieprawidłowe. (dowód: akta kontroli str. 269-290, 303-305, 358)

Zdaniem Wójta, problemem w prawidłowym funkcjonowaniu systemu gospodarowania zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami jest brak rozwiązań systemowych, które w większym stopniu zachęciłby społeczeństwo do zbierania tego typu odpadów np. punkty skupu zużytych baterii, bądź wymiany zużytych baterii na inne produkty oraz, które pozwoliłyby na ograniczenie masowej produkcji i masowego wykorzystywania baterii o małej pojemności elektrycznej. Główną potrzebą występującą w gminie Mirzec w zakresie

²² Tj. zgodnie z art. 9q ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy.

²³ Sprawozdanie za 2015 r. zgodnie z obowiązującym do 30 czerwca 2016 r. wzorem określonym w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 15 maja 2012 r. w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych i zebranych odpadach komunalnych, odebranych nieczystościach ciekłych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi (Dz.U. poz.630), sprawozdanie za 2016 r. zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 4 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 czerwca 2016 r. w sprawie wzorów sprawozdań o odebranych i zebranych odpadach komunalnych, odebranych nieczystościach ciekłych oraz realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi (Dz. U. poz. 934).

prawidłowej realizacji obowiązków związanych ze zużytymi bateriami i zużytymi akumulatorami jest budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów. (dowód: akta kontroli str. 238)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na nierzetelnym sporządzeniu sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2016 r.

W sprawozdaniu z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2016 r., w pozycjach dotyczących: masy odebranych niesegregowanych odpadów komunalnych, masy odebranych z obszarów wiejskich odpadów o kodzie 20 03 01, masy odebranych z obszarów wiejskich odpadów o kodzie 20 03 01 poddanych innym niż składowanie procesom przetwarzania, masy odpadów o kodzie 19 12 12 przeznaczonych do składowania powstałych po sortowaniu albo mechaniczno-biologicznym przetwarzaniu zmieszanych odpadów komunalnych oraz łącznej masy odebranych i zebranych odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, podano wielkości wykazane przez prowadzącego regionalną instalację do przetwarzania odpadów komunalnych²⁴ (dalej: RIPOK) w informacji o odpadach pochodzących z odpadów komunalnych z terenu gminy Mirzec. Wielkości te, mimo iż były niezgodne z danymi zawartymi w sprawozdaniach podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości za I i II półrocze 2016 r. uznano, bez weryfikacji danych ze sprawozdań, za prawidłowe. Pozostałe dane ujęte w sprawozdaniu z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2016 r. wynikały z półrocznych sprawozdań podmiotów odbierających komunalne od właścicieli nieruchomości. (dowód: akta kontroli str. 279-290, 303-305)

Zgodnie z art. 9p ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, w celu weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniu, o którym mowa w art. 9n ust. 1, tj. sprawozdaniu podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, wójt może zobowiązać podmiot odbierający odpady komunalne od właścicieli nieruchomości lub prowadzącego RIPOK do okazania dokumentów sporządzanych na potrzeby ewidencji odpadów oraz dokumentów potwierdzających osiągnięcie określonych poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Z uzyskanej w trakcie kontroli NIK od Tönsmeier Wschód Sp. z o.o.²⁵ informacji wynika, że prowadzący RIPOK w przekazanej do gminy Mirzec informacji nie uwzględnił 2,29 Mg niesegregowanych odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy Mirzec, które ww. podmiot oddając do RIPOK błędnie zadeklarował jako odpady pochodzące z terenu gminy Starachowice. (dowód: akta kontroli str. 305)

Błędy w sprawozdaniu – jak wyjaśnił Wójt – wynikały z braku porównania przez pracownika ds. gospodarki odpadami ilości odebranych niesegregowanych odpadów komunalnych wykazanych przez przedsiębiorców odbierających odpady i ilości wskazanej w informacji otrzymanej od Zakładu Unieszkodliwiania i Odzysku Odpadów "Janik" Sp. z o.o. Pracownik ds. gospodarowania odpadami skupił się na weryfikacji sprawozdań otrzymanych od "EKOM" Maciejczyk Sp. J., z którą Gmina Mirzec miała podpisaną umowę na odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości, porównując i sumując ilości wykazane przez tego przedsiębiorcę z otrzymanymi kartami przekazania odpadów (ilości wykazane w sprawozdaniach były zgodne z ilościami wykazanymi na kartach przekazania odpadów – 563,74Mg). Natomiast pośpiech przy wykonywaniu sprawozdania spowodował, iż pracownik ds. gospodarki odpadami będąc po weryfikacji sprawozdania firmy "EKOM" Maciejczyk Sp. J. użył w sprawozdaniu danej wskazanej przez Zakład Unieszkodliwiania i Odzysku Odpadów "Janik" Sp. z o.o. nie weryfikując pozostałej ilości wskazanej przez inne podmioty (Tönsmeier Wschód – 4,17Mg oraz Wywóz Nieczystości Stałych "Bratek" Ryszard Pogorzelski – 55,86 Mg). W poprzednich latach ilości odpadów wykazywane przez podmioty odbierające odpady były

²⁴ Tj. Zakład Unieszkodliwiania Odpadów „Janik” Sp. z o.o.

²⁵ Tj. podmiotu odbierającego odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Mirzec.

zgodne z ilością wykazywaną przez Zakład Unieszkodliwiania i Odzysku Odpadów "Janik" Sp. z o.o. (dowód: akta kontroli str. 356)

W dniu 12 września 2017 r. wysłano do marszałka województwa świętokrzyskiego korektę sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 291-302)

Ocena częściowa

Wójt gminy Mirzec, zgodnie z art. 9tb ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, sporządził analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za 2015 r. i 2016 r. Ponadto wywiązywał się z obowiązku terminowego przekazania marszałkowi województwa świętokrzyskiego sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2015 r. i 2016 r. Niestety, z powodu niezwyfikowania danych zawartych w sprawozdaniach podmiotów odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, sprawozdanie za 2016 r. zostało sporządzone nierzetelnie. Sprawozdanie za 2015 r. sporządzono prawidłowo.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagę wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o zrealizowanie, określonego w art. 3 ust. 2 pkt 6 i ust. 2b ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, obowiązku utworzenia punktu selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym co najmniej jednego stacjonarnego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia października 2017 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Kontroler:
Agnieszka Olejarz
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Grzegorz Walendzik